

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

9. juuli 2020*

Eelotsusetaotlus – Direktiiv 93/13/EMÜ – Krediidileping eraisiku laenu saamiseks – Täielikult täidetud leping – Lepingutingimuste ebaõigluse tuvastamine – Hagi nõudega maksta tagasi ebaõiglase tingimuse alusel alusetult tasutud summad – Kohtuliku õiguskaitse tingimused – Tavamenetluses esitatud hagi, mis aegumisele ei allu – Tavamenetluses esitatud võlaõigusliku varalise nõudega hagi, mis allub aegumisele – Aegumistähtaja algus – Objektiivne hetk, millal tarbija saab teada ebaõiglase tingimuse olemasolust

Liidetud kohtuasjades C-698/18 ja C-699/18,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Tribunalul Specializat Mureși (Mureși erikohus, Rumeenia) 12. juuni 2018. aasta otsustega esitatud eelotsusetaotlused, mis saabusid Euroopa Kohtusse 7. novembril 2018, menetlustes

SC Raiffeisen Bank SA

versus

JB (C-698/18),

ja

BRD Groupe Société Générale SA

versus

KC (C-699/18),

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja president M. Vilaras, kohtunikud S. Rodin (ettekandja), D.  v by, K. Jürimäe ja N. Pi arra,

kohtujurist: M. Szpunar,

kohtusekretär: ametnik R. Schiano,

arvestades kirjalikku menetlust ja 12. detsembri 2019. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– SC Raiffeisen Bank SA, esindajad: V. Stoica, M.-B. Popescu, ja D. S. Bogdan, *avocati*,

* Kohtumenetluse keel: rumeenia.

- BRD Groupe Société Générale SA, esindajad: *consilier juridic* M. Siliște, ning S. Oлару, M. Ceașescu ja O. Partenie, *avocate*,
- KC, esindaja: *avocată* L. B. Luntraru,
- Rumeenia valitsus, esindajad: C.-R. Cantăr ning E. Gane, A. Wellman ja L. Lițu, hiljem kolm viimati nimetatut,
- Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek, J. Vláčil ja L. Dvořáková,
- Poola valitsus, esindaja: B. Majczyna,
- Portugali valitsus, esindajad: L. Inez Fernandes, T. Paixão, P. Barros da Costa ja C. Farto,
- Euroopa Komisjon, esindajad: N. Ruiz García ja C. Gheorghiu,

olles 5. märtsi 2020. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlused käsitlevad küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (EÜT 1993, L 95, lk 29; ELT eriväljaanne 15/02, lk 169) artikli 2 punkti b, artikli 6 lõiget 1 ja artikli 7 lõiget 1 ning võrdväarsuse põhimõtet, tõhususe põhimõtet ja õiguskindluse põhimõtet.
- 2 Taotlused on esitatud järgmistes kohtuvaidlustes: esiteks SC Raiffeisen Bank SA (edaspidi „Raiffeisen Bank“) vs. JB ning teiseks BRD Groupe Société Générale SA (edaspidi „Société Générale“) vs. KC, seoses krediidlepingute teatavate tingimuste ebaõiglusega.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Direktiivi 93/13 põhjendustes 10, 12, 21, 23 ja 24 on märgitud:

„tarbijat saab tõhusamalt kaitsta, kui ebaõiglaste tingimuste suhtes võetakse vastu ühtsed õigusnormid; kõnealuseid õigusnorme tuleks kohaldada müüjate või teenuste osutajate ning tarbijate vahel sõlmitud kõigi lepingute suhtes; seetõttu tuleb käesoleva direktiivi reguleerimisalast muu hulgas välja jätta töölepingud, pärimisõigust ja perekonnaõigust käsitlevad lepingud ning lepingud, mis on seotud äri- või täisühingute asutamise ja töö korraldamisega;

[...]

praegused siseriiklikud õigusaktid võimaldavad ette näha üksnes osalist ühtlustamist; käesolev direktiiv hõlmab eelkõige ainult neid lepingutingimusi, mille suhtes ei ole eraldi kokku lepitud; liikmesriikidel peaks olema võimalus asutamislepingu sätteid arvesse võttes kindlustada tarbijatele kõrgem kaitstuse tase siseriiklike õigusnormide abil, mis on käesoleva direktiiviga ettenähtud õigusnormidest rangemad;

[...]

liikmesriigid peaksid tagama, et müüja või teenuste osutaja ning tarbija vahel sõlmitud lepingud ei sisaldaks ebaõiglasi tingimusi ning et juhul, kui selliseid tingimusi on siiski seatud, ei oleks need tarbijale siduvad ning leping oleks kõnealustel tingimustel lepinguosalistele siduv ainult juhul, kui seda on võimalik jätkata, ilma et see sisaldaks ebaõiglasi tingimusi;

[...]

isikutel ja organisatsioonidel, kui nendel on liikmesriigi õigusaktide alusel õigustatud huvi tarbijat kaitsta, peaks olema võimalus tarbijalepingute üldtingimuste, kuid eelkõige ebaõiglaste tingimuste suhtes algatada menetlusi kas kohtus või haldusasutustes, kes on pädevad kaebuste üle otsustama või asjaomaseid kohtumenetlusi algatama; see võimalus ei tähenda siiski üldtingimuste eelnevat kontrollimist eri majandusharudes;

liikmesriikide kohtutel või haldusasutustel peavad olema piisavad ja tõhusad vahendid, et ebaõiglaste tingimuste seadmist tarbijalepingutes takistada.“

- 4 Selle direktiivi artikli 2 punktis b on ette nähtud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

b) *tarbija* – füüsiline isik, kes käesoleva direktiiviga hõlmatavate lepingute raames toimib eesmärkidel, mis ei ole seotud tema kaubandus-, majandus- ega kutsetegevusega;

[...]“.

- 5 Nimetatud direktiivi artikli 6 lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid sätestavad, et ebaõiglasel tingimused lepingus, mille müüja või teenuste osutaja on tarbijaga sõlminud, ei ole [siseriiklikes õigusaktides sätestatud tingimustel] tarbijale siduvad ning [et leping jääb muus osas pooltele siduvaks, kui see saab kehtida ka ilma ebaõiglaste tingimusteta].“
[täpsustatud sõnastus]

- 6 Sama direktiivi artikli 7 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et tarbijate ja konkurentide huvides oleksid olemas piisavad ja tõhusad vahendid, et lõpetada ebaõiglaste tingimuste seadmine lepingutes, mis müüjad või teenuste osutajad tarbijatega sõlmivad.

2. Lõikes 1 nimetatud vahendite hulka kuuluvad sätted, mille kohaselt isikud ja organisatsioonid, kellele on liikmesriigi õiguse alusel õigustatud huvi tarbijat kaitsta, võivad kooskõlas siseriikliku õigusega pöörduda kohtute või pädevate haldusasutuste poole, kes otsustavad üldiseks kasutamiseks mõeldud lepingutingimuste ebaõigluse üle ning võivad kohaldada asjakohaseid ja tõhusaid vahendeid, et lõpetada selliste tingimuste jätkuv kasutamine.“

- 7 Direktiivi 93/13 artikkel 8 on sõnastatud järgmiselt:

„Liikmesriigid võivad käesoleva direktiivi reguleerimisalas vastu võtta või säilitada asutamislepingule vastavad rangemad sätted, et tagada tarbijate kaitstuse kõrgem tase.“

- 8 Direktiivi artikli 10 lõike 1 teine lõik sätestab:

„Kõnealuseid sätteid kohaldatakse kõigi lepingute suhtes, mis on sõlmitud pärast 31. detsembrist 1994.“

Rumeenia õigus

- 9 6. novembri 2000. aasta seaduse nr 193/2000 ebaõiglaste tingimuste kohta ettevõtjate ja tarbijate vahel sõlmitud lepingutes (Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori), põhikohtuasja suhtes kohaldatava redaktsiooni (edaspidi „seadus nr 193/2000“) artikli 1 lõikes 3 on sätestatud:

„Ettevõtjatel on keelatud lisada tarbijatega sõlmitud lepingutesse ebaõiglasi lepingutingimusi.“

- 10 Selle seaduse artikli 2 lõikes 1 on sätestatud:

„Tarbija“ on iga füüsiline isik või füüsiliste isikute ühendus, kes käesoleva seaduse kohaldamisalasse kuuluva lepingu raames tegutseb eesmärkidel, mis ei ole seotud tema kaubandus-, tööstus- või tootmisalase, käsitöandusliku või vabakutselise tegevusega.“

- 11 Selle seaduse artiklis 6 on sätestatud järgmist:

„Lepingus sisalduvad ebaõiglaste tingimused, mis on tuvastatud kas isiklikult või seaduses selleks volitatud asutuste vahendusel, ei too tarbija suhtes kaasa õiguslikke tagajärgi ja tarbija vastava nõusoleku olemasolu korral jääb leping pooltele siduvaks vaid siis, kui see saab kehtida ka ilma ebaõiglaste tingimusteta.“

- 12 Sama seaduse artikli 12 lõige 4 on sõnastatud järgmiselt:

„Lõigete 1–3 sätted ei piira tarbijal, kelle vastu esitatakse nõue ebaõiglast tingimust sisaldava tüüplepingu alusel, olevat õigust tugineda tingimuse tühisusele seaduses ette nähtud tingimustel hagi või vastuväite esitamise teel.“

- 13 Seaduse nr 193/2000 artiklis 14 on sätestatud:

„Tarbijatel, kes on kandnud kahju lepingu tõttu, mis on sõlmitud käesoleva seaduse sätteid rikkudes, on õigus pöörduda kohtusse kooskõlas tsiviilseadustikus ja tsiviilkohtumenetluse seadustikus sätestatuga.“

- 14 Tsiviilseadustiku (Codul civil 1864) artiklis 993, põhikohtuasja asjaoludele kohaldatavas redaktsioonis, on ette nähtud:

„Isikul, kes maksab ära võlgnevuse end ekslikult võlgnikuks pidades, on õigus võlausaldajalt tasuta tagasi nõuda.

See õigus lõpeb, kui võlausaldaja heauskselt võlatunnistuse loovutab; võlgnik võib sel juhul pöörata tagasinõude tegeliku võlgniku vastu.“

- 15 Nimetatud seadustiku artikkel 994 sätestab:

„Kui võlausaldaja toomis halvas usus, on ta kohustatud tagasi maksma nii põhisumma kui ka intressi või viljad, mida ta on alates makse laekumisest saanud.“

- 16 Tsiviilseadustiku artikkel 1092 on sõnastatud järgmiselt:

„Iga makse eeldab võlgnevuse olemasolu; alusetult tasuta tuleb tagasi maksta.“

- 17 10. aprilli 1958. aasta dekreeedi nr 167 aegumise kohta (Decretul nr. 167 privitor la diþtia extinctivă), põhikohtuasja asjaoludele kohaldatava redaktsiooni artikli 1 kohaselt:

„Õigus esitada varalise nõudega hagi lõpeb aegumise tõttu, kui seda ei ole esitatud seaduses ette nähtud tähtaja jooksul.

Põhinõuet puudutava hagi esitamise õiguse lõppemine toob kaasa kõrvalnõuet puudutava hagi esitamise õiguse lõppemise.“

- 18 Sama dekreeedi artiklis 2 on ette nähtud:

„Tehingu tühisusele võib tugineda igal ajal, kas esitades hagi või vastuväite.“

- 19 Nimetatud dekreeedi artikkel 7 näeb ette:

„Aegumine algab päevast, mil tekib nõudeõigus või õigus nõuda sundtäitmist.

Kohustuste puhul, mis tuleb täita võlausaldaja taotlusel, samuti kohustuste puhul, mille täitmise tähtaeg ei ole kindlaks määratud, hakkab aegumistähtaeg kulgema päevast, mil õigussuhe tekib.“

- 20 Sama dekreeedi artikkel 8 sätestab:

„Õigusvastase teo tagajärjel tekkinud kahju hüvitamise nõude aegumistähtaeg hakkab kulgema päevast, mil kahjustatud isik sai või oleks pidanud saama teada nii kahjust kui ka selle eest vastutavast isikust.

Eelmise lõigu sätteid kohaldatakse ka alusetu rikastumise korral.“

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

Kohtuasi C-698/18

- 21 JB sõlmis 26. juunil 2008 Raiffeisen Bankiga krediidilepingu eraisiku laenu saamiseks summas 4168,41 eurot tähtajaga 84 kuud, mis lõppes 2015. aastal, päeval, mil puudutatud isik laenu täies ulatuses tagasi maksis.
- 22 Leides, et selle lepingu teatavad tingimused olid ebaõiglasel, esitas JB detsembris 2016 Judecătoria Târgu Mureşile (Târgu-Mureşi esimese astme kohus, Rumeenia) hagi, milles palus tuvastada, et need lepingutingimused on ebaõiglasel, ning nõudis nende alusel tasutud summade tagasimaksmist koos seadusjärgse intressiga.
- 23 Raiffeisen Bank esitas enda kaitseks vastuväite, et JB-l puudub õigus esitada hagi, sest nimetatud isik ei ole hagi esitamise kuupäeva seisuga enam riigisiseste õigusnormide tähenduses tarbija, kuna hagi esitamise ajaks olid lepingulised suhted poolte vahel lõppenud, kuivõrd krediidileping lõppes eelmisel aastal selle täieliku täitmise tõttu.
- 24 Judecătoria Târgu Mureş (Târgu-Mureşi esimese astme kohus, Rumeenia) rahuldab JB hagi. See kohus leidis, et JB sõlmis kõnealuse krediidilepingu tarbijana ja et asjaolu, et lepingu tagajärjed olid täies mahus realiseerunud, ei takistanud kõnealuse lepingu tingimuste väidetava ebaõigluse kontrollimist. Nimetatud kohus asus seisukohale, et riigisisestest õigusest tulenevad nõuded olid täidetud, st kõnesolevaid tingimusi ei olnud otse tarbijaga läbi räägitud, need kutsusid vastuolus heausksuse tingimusega esile lepinguosaliste lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste olulise tasakaalustamatuse, mis kahjustab tarbijat. See kohus asus esmalt seisukohale, et ebaõiglaseks tunnustatud lepingutingimus

- ei saanud tekitada tarbijale kohustusi ja seejärel samastas niisuguse neile tingimustele tuginemise võimatuse täieliku tühisusega ning kohustas *restitutio in integrum* põhimõtte alusel Raiffeisen Banki maksma JB-le tagasi summad, mille viimane oli ebaõiglaseks tunnistanud lepingutingimuste alusel tasunud, koos seadusjärgse intressiga alates hetkest, mil Raiffeisen Bank need summad sisse nõudis kuni nende tegeliku tagasimaksmiseni.
- 25 Raiffeisen Bank esitas selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule, korrates argumenti, et JB kaotas tarbija staatuse enne hagi esitamise kuupäeva, sest kõnesolev krediidileping oli lõppenud selle täieliku täitmise tõttu.
- 26 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et kooskõlas Rumeenia kohtute väljakujunenud kohtupraktikaga on ebaõiglastele lepingutingimustele tuginemise võimatus samastatud täieliku tühisusega. Samuti tõdeb see kohus, et seaduse nr 193/2000 (ebaõiglaste lepingutingimuste kohta) artikli 12 lõikes 4 sätestatust tuleneb, et tarbija, kes kavatseb tugineda lepingutingimuse ebaõiglusele, teeb seda tühisust puudutavas tavamenetluses. Rumeenia kohtud on aga võtnud omaks erinevad lähenemised, mis puudutab tarbija staatuse säilimist täielikult täidetud lepingu korral, ja sellest tulenevalt tema õigust esitada tagasinõue ebaõiglaseks tunnistanud lepingutingimuste alusel tasuta tagasinõudmiseks.
- 27 Ühelt poolt, arvestades alama astme kohtute lähenemist, mis puudutab täieliku tühisuse tuvastamise nõude Rumeenia õiguse järgset aegumatut laadi, ei lõppeks direktiivi 93/13 mõttes tarbija jätkuvalt selles rollis käsitlemine ka pärast lepingu täielikku täitmist ja tarbija saaks seega mis tahes ajahetkel tugineda ebaõiglaste lepingutingimuste täielikule tühisusele, esitades kas hagi või vastuväite. Sama lähenemise kohaselt on tarbijal õigus esitada hagi tagasinõudega kolme aasta pikkuse tähtaja jooksul, mis hakkab kulgema ebaõiglaste tingimuste tühisuse tuvastamisest, nagu on nähtud ette tühisust reguleerivas üldkorras.
- 28 Teiselt poolt toob eelotsusetaotluse esitanud kohus esile, et Înalta Curte de Casație și Justiție (Rumeenia kassatsioonikohus) asus teistsugusele seisukohale, leides nimelt, et lepingutingimuste ebaõigluse tuvastamise korral kaasnev tagajärg on *sui generis*, mistõttu nende tingimuste õiguslikud tagajärjed lõppevad edasiulatuvalt, ent juba tehtud sooritusi kõne alla ei seata.
- 29 Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab võimalikuks jääda tõlgenduse juurde, mis võimaldab tasakaalustada tarbijate kaitstuse kõrge taseme põhimõtte ja õiguskindluse põhimõtte. Selle kohtu hinnangul on kuupäev, mil leping lõpeb, st millest alates tarbija vabaneb müüja või teenuse osutaja suhtes mis tahes kohustusest ja millest alates teda ei tule enam käsitada müüja või teenuse osutajaga võrreldes nõrgemal positsioonil olevana, objektiivselt kindlaks määratav kuupäev, mil tarbija pidi või pidanuks saada teadlikuks selle lepingu tingimuse või tingimuste ebaõiglusest, ja millest alates hakkab kulgema varalise nõude, sh tagasinõude esitamise kolmeaastane aegumistähtaeg.
- 30 Niisugune lähenemine väldiks seda, et kolmeaastase aegumistähtaja kulgema hakkamine sõltuks vaid tarbija tahtest, aga see ei mõjuta tarbija võimalust taotleda mis tahes ajahetkel, et müüja või teenuse osutajaga sõlmitud lepingu tingimus tunnistataks ebaõiglaseks, juhtides niiviisi müüja või teenuse osutaja tähelepanu tema pakutavate tingimuste ebaõiglusele.
- 31 Kõnesoleval juhul esitas JB hagi, et tuvastataks Raiffeisen Bankiga sõlmitud lepingu tingimuste ebaõiglus, täielik tühisus ja et makstaks tagasi alusetult tasutud summad – selle hagi esitas ta ligikaudu üks aasta pärast lepingu lõppu, st kolmeaastase tähtaja jooksul, mida arvestatakse alates päevast, mis on varalise hagi esitamise võimaluse osas üldkorras ette nähtud.

Kohtuasi C-699/18

- 32 28. mail 2003 sõlmisid KC ja üks teine pool kaaslaenusajana Société Générale'iga krediidilepingu eraisiku laenu saamiseks summas 17 000 eurot ajavahemikuks 120 kuud. Krediidileping lõppes ennetähtaegse tagasimaksmise tõttu.
- 33 KC leidis, et valdkonnas kehtivate riigisiseste normide kohaselt olid teatavad selle lepingu sätted ebaõiglased, ja pöördus 2016. aasta juulis hagiga Judecătoria Târgu Mureși (Târgu Mureși erikohus) poole, paludes tuvastada nende tingimuste ebaõigluse. KC palus kõnealused tingimused tühistada ja kohustada tagasi maksuma nende alusel tasutud summad ning seadusjärgne intress, mis on arvatud alates hetkest, mil Société Générale need sisse nõudis, kuni nende tegeliku tagasimaksmiseni.
- 34 Société Générale esitas vastuväite, mille kohaselt KC-l ei ole õigust esitada hagi riigisiseste õigusnormide alusel, mis puudutavad ebaõiglasi tingimusi tarbijalepingutes. Äriühing märkis, et KC ei olnud hagi esitamise kuupäeval enam tarbija staatuses, sest pooltevahelised suhted olid selleks kuupäevaks lõppenud ja leping oli juba 11 aastat tagasi ennetähtaegse tagasimaksmise tõttu lõppenud.
- 35 Judecătoria Târgu Mureș (Târgu Mureși esimese astme kohus) rahuldab KC hagi osaliselt. See kohus leidis, et KC oli tarbija, kui ta sõlmis kõnealuse krediidilepingu Société Générale'iga, ning et tõik, et selle lepingu tagajärjed on täielikult realiseerunud, ei takista kontrollimast direktiivi 93/13 alusel kõnealuse lepingu tingimuste väidetavat ebaõiglust, mistõttu KC-le ei saa esitada vastuväidet, et ta nõustus krediidilepingu tingimustega täielikult ja täitis need. Nimetatud kohus asus seisukohale, et kohaldatavatest riigisisestest õigusnormidest tulenevad nõuded olid täidetud, nimelt ei olnud selle lepingu tingimusi otse tarbijaga läbi räägitud, need kutsusid vastuolus heausksuse tingimusega esile lepinguosaliste lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste olulise tasakaalustamatuse, mis kahjustab tarbijat. Nimetatud kohus otsustas, et kõnesolevad lepingutingimused ei olnud tarbijale siduvad ning et nad ei toonud tarbijale kaasa õiguslikke tagajärgi ja leidis, et kohaldatav sanktsioon on nende tingimuste täielik tühisus. Täieliku tühisuse tagasiulatuvust arvestades rahuldab see kohus nõude maksta tagasi ebaõiglaseks tunnistatud tingimuste alusel tasutud summad koos seadusjärgse intressiga, mida arvestatakse alates menetluse algatusdokumendi esitamisest.
- 36 Société Générale esitas selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule, korrates argumenti, mille kohaselt KC kaotas tarbija staatuse enne hagi esitamise kuupäeva, siis kui kõnesolev krediidileping 11 aastat varem ennetähtaegse tagasimaksmise tõttu lõppes. Société Générale esitas samuti argumente, mis käsitlesid riigisiseses õiguses ette nähtud nõudeid seoses lepingutingimuse väidetava ebaõiglase laadi tuvastamisega.
- 37 Eelotsusetaotluse esitanud kohus otsustas kohtuasjas C-699/18 pöörduda Euroopa Kohtu poole samadel põhjustel, mis kohtuasjas C-698/18.
- 38 See kohus rõhutab siiski, et KC esitas hagi lepingutingimuste ebaõigluse tuvastamiseks 11 aastat pärast lepingu lõppemist, st pärast tavamenetluses kehtivat kolmeaastast aegumistähtaega, mille riigisisene seadusandja on ette näinud varalise õiguse maksmapaneku osas.
- 39 Neil asjaoludel otsustas Tribunalul Specializat Mureș (Mureși erikohus, Rumeenia) kohtuasjas menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused, mis on kohtuasjades C-698/18 ja C-699/18 esitatud ühesuguses sõnastuses:
- „1. Kas [direktiivi 93/13] sätete, eelkõige põhjenduste 12, 21 ja 23, artikli 2 punkti b, artikli 6 lõike 1, artikli 7 lõike 2 ja artikli 8 kohaselt on lubatud, kohaldades menetlusautonoomia põhimõtet koostoimes samaväärsuse ja tõhususe põhimõttega, kasutada kohtulike õiguskaitsevahendite kogumit, mis koosneb tavamenetluses esitatud hagist, mis aegumisele ei allu ja mille eesmärk on tuvastada, et teatavad tarbijalepingus sisalduvad tingimused on ebaõiglased, ning tavamenetluses

esitatud võlaõigusliku varalise nõudega hagist, mis allub aegumisele ja millega järgitakse direktiivi eesmärki kõrvaldada kõigi kohustuste mõju, mis tekkisid ja täideti tingimuste alusel, mille ebaõiglus tarbija suhtes on tuvastatud?

2. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis kas samade sätetega on vastuolus tõlgendus, mis tuleneb tsiviilõiguslike suhete kindluse põhimõtte rakendamisest, mille kohaselt objektiivne hetk, millest alates tarbija oli või oleks pidanud olema ebaõiglase tingimuse olemasolust teadlik, on selle krediidilepingu lõppemine, milles ta osales tarbijana?“
- 40 Euroopa Kohtu presidendi 12. detsembri 2018. aasta lahendiga liideti kohtuasjad C-698/18 ja C-699/18 kirjalikuks ja suuliseks menetlemiseks ning kohtuotsuse tegemiseks.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Euroopa Kohtu pädevus ja eelotsuse küsimuste vastuvõetavus

- 41 Esimesena tuleb märkida, et vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikale on Euroopa Kohus esiteks pädev liidu õigust tõlgendama vaid seoses selle kohaldamisega liikmesriigis alates kuupäevast, mil see riik ühines Euroopa Liiduga (3. juuli 2014. aasta kohtumäärus Tudoran, C-92/14, EU:C:2014:2051, punkt 27).
- 42 Teiseks, kuivõrd direktiivi 93/13 artikli 10 lõike 1 teise lõigu järgi kohaldatakse seda direktiivi üksnes lepingute suhtes, mis on sõlmitud pärast 31. detsembrit 1994, mil direktiivi ülevõtmise tähtaeg lõppes, siis tuleb asjaomase direktiivi kohaldatavuse üle otsustamisel võtta arvesse põhikohtuasjas käsitletavate lepingute sõlmimise kuupäevi, kuna ajavahemik, mille jooksul need lepingud toovad kaasa õiguslikke tagajärgi, ei ole selles osas asjasse puutuv (3. juuli 2014. aasta kohtumäärus Tudoran, C-92/14, EU:C:2014:2051, punkt 28).
- 43 Rumeenia ühines Euroopa Liiduga 1. jaanuaril 2007, samas kui põhikohtuasjas vaidluse all olev leping sõlmiti kohtuasjas C-698/18 26. juunil 2008 ja kohtuasjas C-699/18 28. mail 2003.
- 44 Seega on direktiiv 93/13 *ratione temporis* kohaldatav kohtuasjas C-698/18. Kohtuasjas C-699/18 see aga *ratione temporis* kohaldatav ei ole.
- 45 Teisena tuleb kohtuasja C-698/18 puudutavas osas käsitleda Rumeenia valitsuse argumenti, mille kohaselt teisele küsimusele antav vastus sõltub üksnes riigisisese õiguse tõlgendamisest ja kohaldamisest.
- 46 Sellega seoses tuleb kõigepealt märkida, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on ELTL artikli 267 järgses menetluses, mis põhineb selgel riigisiseste kohtute ja Euroopa Kohtu ülesannete eristamisel, kohtuasja faktiliste asjaolude tuvastamine ja hindamine ning riigisisese õiguse tõlgendamine vaid riigisisese kohtu pädevuses. Üksnes asja menetleval ja selle lahendamise eest vastutaval riigisisel kohtul on kohtuasja eripärasid arvesse võttes õigus hinnata nii Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste vajalikkust kui ka asjakohasust. Kui esitatud küsimused puudutavad liidu õiguse tõlgendamist, on Euroopa Kohus seetõttu reeglina kohustatud otsuse langetama (26. mai 2011. aasta kohtuotsus Stichting Natuur en Milieu jt, C-165/09–C-167/09, EU:C:2011:348, punkt 47).
- 47 Käesoleval juhtumil puudutavad kohtuasjas C-698/18 esitatud küsimused sisuliselt seda, kas Rumeenia õigusnormid, mis reguleerivad tarbijalepingutes sisalduvate ebaõiglase tingimuste valdkonna kohtuliku kaebeõiguse aegumistähtaegu, on kooskõlas direktiivi 93/13 mitme sätte ja liidu õiguse mitme üldpõhimõttega; need ei käsitle põhikohtuasja sisu ega riigisisese õiguse tõlgendamist ega kohaldamist.

- 48 Neil asjaoludel on Euroopa Kohus ühelt poolt pädev vastama kohtuasjas C-698/18 esitatud küsimustele ja seega on need vastuvõetavad, ning teiselt poolt ei ole Euroopa Kohtul pädevust vastata kohtuasjas C-699/18 esitatud küsimustele.

Esimene küsimus kohtuasjas C-698/18

- 49 Esimese küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 93/13 artikli 2 punkti b, artikli 6 lõiget 1 ja artikli 7 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus riigisisised normid, mis näevad küll ette, et müüja või teenuse osutaja ja tarbija vahelises lepingus sisalduva ebaõiglase tingimuse tühisuse tuvastamise hagi ei aegu, ent sätestavad siiski aegumistähtaja hagile, mille eesmärk on panna maksma tühisuse tuvastamise tagajärjed, mis puudutavad sellest tuvastusest tulenevat tagasinõuet.
- 50 Sellega seoses tuleb kõigepealt tõdeda, et direktiivi 93/13 artikli 6 lõike 1 kohaselt sätestavad liikmesriigid, et ebaõiglased tingimused lepingus, mille müüja või teenuste osutaja on tarbijaga sõlminud, ei ole riigisisestes õigusaktides sätestatud tingimustel tarbijale siduvad.
- 51 Võttes arvesse direktiiviga 93/13 tarbijatele tagatud kaitse aluseks oleva avaliku huvi olemust ja olulisust, tuleb pidada artiklit 6 võrdväärseks riigisiseste normidega, mis on liikmesriigi õiguskorras avaliku korra normide tasemel (20. septembri 2018. aasta kohtuotsus OTP Bank ja OTP Faktoring, C-51/17, EU:C:2018:750, punkt 89).
- 52 Arvestades ka müüja või teenuse osutaja suhtes nõrgemas olukorras olevate tarbijate kaitse aluseks oleva avaliku huvi laadi ja tähtsust, kohustab direktiiv 93/13 nähtuvalt selle artikli 7 lõikest 1 koostoimes põhjendusega 24 liikmesriike sätestama piisavad ja tõhusad vahendid, et lõpetada ebaõiglaste tingimuste seadmine lepingutes, mille müüjad või teenuse osutajad tarbijatega sõlmivad (30. aprilli 2014. aasta kohtuotsus Kásler ja Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, punkt 78, ning 21. detsembri 2016. aasta kohtuotsus Gutiérrez Naranjo jt, C-154/15, C-307/15 ja C-308/15, EU:C:2016:980, punkt 56).
- 53 Selleks peavad riigisisised kohtud jätma ebaõiglased tingimused kohaldamata, et neil ei oleks tarbijale siduvat mõju, välja arvatud juhul, kui tarbija sellele vastu on (vt selle kohta 7. novembri 2019. aasta kohtuotsus Profi Credit Polska, C-419/18 ja C-483/18, EU:C:2019:930, punkt 47).
- 54 Vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale järeldub sellest, et direktiivi 93/13 artikli 6 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et ebaõiglaseks tunnistatud lepingutingimust tuleb põhimõtteliselt käsitada nii, et seda ei ole kunagi olemas olnud, mistõttu sellel ei saa olla tagajärgi tarbijale. Seetõttu peab niisuguse lepingutingimuse ebaõigluse kohtulik tuvastamine tarbija jaoks põhimõtteliselt tagajärjena kaasa tooma selle õigusliku ja faktilise olukorra taastamise, milles ta oleks selle lepingutingimuse puudumisel. Sellest tuleneb, et liikmesriigi kohtu kohustusega jätta kohaldamata ebaõiglane lepingutingimus, mis näeb ette teatavate summade alusetu maksmise, kaasneb tagajärjena põhimõtteliselt kohustamine samade summade tagasimaksmisele (21. detsembri 2016. aasta kohtuotsus Gutiérrez Natanjo jt, C-154/15, C-307/15 ja C-308/15, EU:C:2016:980, punktid 61 ja 62).
- 55 On tõsi, et Euroopa Kohtu praktika järgi on kaitsega, mille direktiiv 93/13 tarbijatele tagab, vastuolus riigisisised õigusnormid, mis keelavad riigisisesel kohtul õigust lõpetava tähtaja lõppemisest alates tuvastada müüja või teenuse osutaja ja tarbija vahelises lepingus sisalduva tingimuse ebaõigluse (21. novembri 2002. aasta kohtuotsus Cofidis, C-473/00, EU:C:2002:705, punkt 38).
- 56 Siiski on Euroopa Kohus juba möönnud, et tarbijakaitse ei ole absoluutne (21. detsembri 2016. aasta kohtuotsus Gutiérrez Naranjo jt, C-154/15, C-307/15 ja C-308/15, EU:C:2016:980, punkt 68) ja et liidu õigusega on kooskõlas, kui õiguskindluse huvides määratakse mõistlik hagi aegumistähtaeg (6. oktoobri

2009. aasta kohtuotsus Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, punkt 41, ning 21. detsembri 2016. aasta kohtuotsus Gutiérrez Natanjo jt, C-154/15, C-307/15 ja C-308/15, EU:C:2016:980, punkt 69).

- 57 Selle kohta tuleneb Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikast, et vastavasisuliste liidu õigusnormide puudumise korral tuleb kehtestada liikmesriikide menetlusautonoomia põhimõtte kohaselt iga liikmesriigi sisemises õiguskorras menetluskord isikutele liidu õigusest tulenevate õiguste kaitse tagamiseks – tingimusel, et see ei oleks esiteks ebasoodsam kui analoogiliste riigisisesel õigusel põhinevate olukordade puhul (võrdväarsuse põhimõtte) ning teiseks, et see ei muudaks liidu õiguskorra alusel antud õiguste kasutamist praktikas võimatuks või ülemäära raskeks (tõhususe põhimõtte) (vt eelkõige 26. oktoobri 2006. aasta kohtuotsus Mostaza Claro, C-168/05, EU:C:2006:675, punkt 24 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 58 Seega tuleb kohtuasjas C-698/18 esitatud esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 93/13 artikli 2 punkti b, artikli 6 lõiget 1 ja artikli 7 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus riigisiselised normid, mis näevad küll ette, et müüja või teenuse osutaja ja tarbija vahelises lepingus sisalduva ebaõiglase tingimuse tühisuse tuvastamise hagi ei aegu, ent sätestavad siiski aegumistähtaja hagile, mille eesmärk on panna maksma tühisuse tuvastamise tagajärjed, mis puudutavad sellest tuvastusest tulenevat tagasinõuet – vastuolu puudub juhul, kui see tähtaeg ei ole ebasoodsam kui analoogiliste riigisisese õiguse kohaste edasikaebevõimaluste korral (võrdväarsuse põhimõtte) ega muuda liidu õiguskorra ja iseäranis direktiivi 93/13 alusel antud õiguste kasutamist praktikas võimatuks või ülemäära raskeks (tõhususe põhimõtte).

Teine küsimus kohtuasjas C-698/18

- 59 Teise küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 93/13 artikli 2 punkti b, artikli 6 lõiget 1 ja artikli 7 lõiget 1 ning võrdväarsuse põhimõtet, tõhususe põhimõtet ja õiguskindluse põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisese õiguse kohtulik tõlgendus, mille kohaselt müüja või teenuse osutaja ja tarbija vahelises lepingus sisalduva ebaõiglase tingimuse alusel alusetult makstud summade tagasinõudmiseks kohtule esitatud hagi suhtes kehtib kolmeaastane aegumistähtaeg, mis hakkab kulgema alates kuupäevast, mil kõnesolev leping on täielikult täidetud, kuna loetakse, et alates sellest kuupäevast on tarbija lepingutingimuse ebaõiglusest teadlik.
- 60 Mis esiteks puudutab tõhususe põhimõtet, siis järjepideva kohtupraktika kohaselt tuleb küsimust, kas mingi riigisisene menetlusnorm muudab liidu õiguse kohaldamise praktiliselt võimatuks või ülemäära raskeks, analüüsida, arvestades selle normi kohta menetluses tervikuna ja pidades silmas vastava menetluse kulgu ja eripära erinevates liikmesriigi ametiasutustes. Seda silmas pidades tuleb vajaduse korral arvesse võtta liikmesriigi õigussüsteemi aluseks olevaid niisuguseid põhimõtteid nagu kaitseõiguste tagamine, õiguskindluse põhimõtte ja menetluse korrakohane läbiviimine (26. juuni 2019. aasta kohtuotsus Addiko Bank, C-407/18, EU:C:2019:537, punkt 48 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 61 Põhikohtuasjas kõne all oleva aegumistähtaja iseloomulike tunnuste analüüsimisel tuleb neid aspekte arvesse võtta. Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 70, peab see analüüs seega keskenduma kahele asjaolule, milleks on seadusandja poolt kehtestatud tähtaja kestus ja selle kohaldamise üksikasjalik kord, sealhulgas tähtaja kulgema hakkamiseks valitud sündmus (vt ka analoogia alusel 29. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus BBVA, C-8/14, EU:C:2015:731, punkt 27).
- 62 Sellega seoses tuleneb Euroopa Kohtu praktikast, et õiguskindluse huvides mõistlike edasikaebetähtaegade kehtestamine, mille möödalaskmine lõpetab vastava õiguse, ei muuda praktiliselt võimatuks ega ülemäära raskeks liidu õiguskorrast tulenevate õiguste kasutamist, kui ette nähtud

- tähtaeg on sisuliselt piisav selleks, et huvitatud isikutel oleks võimalik ette valmistada tõhus õiguskaitsevahend ja see esitada (29. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus BBVA, C-8/14, EU:C:2015:731, punktid 28 ja 29).
- 63 Käesoleval juhul märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et kõne all on tavamenetluses ette nähtud kolmeaastase aegumistähtaja rakendamine hagi suhtes, mille eesmärk on panna maksma ebaõiglase lepingutingimuse tuvastamisest tulenev tagasinõue; ette nähtud aegumistähtaeg hakkab eelotsusetaotluse esitanud kohtu eelistatud tõlgenduse kohaselt kulgema alates müüja või teenuse osutajaga sõlmitud lepingu täielikust täitmisest. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul vastab see tähtaja algus kuupäevale, mil tarbija oleks pidanud saama teada kõnealuse lepingu ühe või mitme tingimuse ebaõiglusest.
- 64 Kui see on enne ette nähtud ja teada, siis tundub kolmeaastane aegumistähtaeg iseenesest sisuliselt piisav selleks, et tarbijal oleks võimalik ette valmistada tõhus õiguskaitsevahend ja see esitada.
- 65 Samas, osas, milles eelotsusetaotluse esitanud kohus pooldab riigisisese õiguse tõlgendust, mille kohaselt aegumistähtaeg hakkab kulgema alates lepingu täielikust täitmisest, tuleb arvesse võtta asjaolu, et on võimalik, et tarbijad ei ole teadlikud müüja või teenuse osutajaga sõlmitud lepingus sisalduva tingimuse ebaõiglusest või ei adu neile direktiivist 93/13 tulenevate õiguste ulatust (vt selle kohta 13. septembri 2018. aasta kohtuotsus Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, punkt 69) ja seda isegi lepingu täieliku täitmise hetkel või pärast seda.
- 66 Lisaks olgu märgitud, et direktiiviga 93/13 rakendatav kaitsesüsteem tugineb eeldusele, et tarbija on suhetes müüja või teenuste osutajaga nõrgemal läbirääkimispositsioonil ja tal on vähem teavet, mis viib selleni, et tarbija nõustub müüja või teenuste osutaja enne välja töötatud tingimustega, ilma et tal oleks võimalik mõjutada nende sisu (19. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Bondora, C-453/18 ja C-494/18, EU:C:2019:1118, punkt 40 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 67 Arvestades nimetatud asjaolu ja tarbija nõrgemat positsiooni, tuleb asuda seisukohale, et kolmeaastane aegumistähtaeg, mis hakkab kulgema alates lepingu täieliku täitmise kuupäevast, ei taga tarbijale tõhusat kaitset, sest esineb risk, et see tähtaeg möödub enne, kui tarbija lepingus sisalduva tingimuse ebaõiglusest isegi teadlikuks saab. Niisugune tähtaeg muudab seega tarbijale direktiivis 93/13 antud õiguste kasutamise ülemäära raskeks.
- 68 Mingit teistsugust järeldust ei saa teha ka eelotsusetaotluse esitanud kohtu välja toodud asjaolust, et isik kaotab tarbija staatuse lepingu täieliku täitmise hetkel.
- 69 Sellega seoses tuleb tõdeda, et direktiivi 93/13 põhjenduse 10 kohaselt tuleb selles direktiivis sätestatud ühtseid õigusnorme ebaõiglase tingimuste kohta kohaldada „kõigi lepingute“ suhtes, mis on sõlmitud selle direktiivi artikli 2 punktides b ja c määratletud „müüja või teenuste osutaja“ ning „tarbija“ vahel (21. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Pouvin ja Dijoux, C-590/17, EU:C:2019:232, punkt 19).
- 70 Direktiivi 93/13 artikli 2 punkti b kohaselt on „tarbija“ füüsiline isik, kes käesoleva direktiiviga hõlmatavates lepingutes toimib eesmärkidel, mis ei ole seotud tema majandus- ega kutsetegevusega (vt 21. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Pouvin ja Dijoux, C-590/17, EU:C:2019:232, punkt 22).
- 71 Sellega seoses olgu tõdetud, et „tarbija“ mõiste määratlus direktiivi 93/13 artikli 2 punktis b ei sisalda ühtegi elementi, mis võimaldaks kindlaks määrata, millisel ajahetkel lepingu pool minetab tarbija staatuse ja seega ka õiguse tugineda selle direktiiviga tagatud kaitsele.
- 72 Sellegipoolest tuleb seda sätet tõlgendada direktiiviga 93/13 sätestatud kaitsesüsteemi kontekstis, arvestades käesoleva kohtuotsuse punktis 67 meelde tuletatud mõtet, et tarbija on müüja või teenuse osutajaga võrreldes nõrgemal positsioonil.

- 73 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 57 märkis, siis kõnealuse lepingu täitmine ei muuda tagasiulatuvalt asjaolu, et selle sõlmimise ajal oli tarbija nõrgemal positsioonil. Neil asjaoludel ei ole see, kui piirata direktiiviga 93/13 tagatud kaitset üksnes lepingu täitmise kestusega selles mõttes, et lepingu täielik täitmine välistab tarbija mis tahes võimaluse sellele kaitsele tugineda, ühitatav kõnealuse direktiiviga kehtestatud kaitsesüsteemiga. Nagu märgib Poola valitsus, oleks niisugune piirang iseäranis vastuvõetamatu lepingute raames, mis nagu müügilepingud täidetakse kohe pärast nende sõlmimist või sõlmimise hetkel, jätmata tarbijale mõistlikku tähtaega niisuguses lepingus sisalduda võiva ebaõiglase tingimuse vaidlustamiseks.
- 74 Sellest järeldub, et direktiivi 93/13 artikli 2 punktis b sätestatud mõistet „tarbija“ tuleb tõlgendada nii, et tõik, et leping on täielikult täidetud, ei välista, et üht selle lepingu pooltest võiks kvalifitseerida „tarbijaks“ selle sätte tähenduses.
- 75 Eespool esitatust tuleneb, et tõhususe põhimõttega on vastuolus, et tagasinõuet sisaldava hagi suhtes kehtib kolmeaastane aegumistähtaeg, mis hakkab kulgema kõnealuse lepingu lõppemise kuupäeval, sõltumata sellest, kas tarbija oli sel kuupäeval või võis mõistlikult olla teadlik selle lepingu tingimuse ebaõiglusest, millele ta oma tagasinõudes tugines, sest niisugused aegumist reguleerivad normid muutsid tarbijale direktiivist 93/13 tulenevate õiguste kasutamise ülemäära raskeks.
- 76 Mis puudutab võrdväarsuse põhimõtet, siis ilmneb Euroopa Kohtu praktikast, et selle järgimine nõuab, et asjaomane riigisisene õigusnorm oleks ühtemoodi kohaldatav nii liidu õiguse rikkumisest tulenevate hagide puhul kui ka riigisisese õiguse eiramisest tulenevate hagide puhul, kui neil hagidel on sarnane ese ja alus (27. veebruari 2014. aasta kohtuotsus *Pohotovost*, C-470/12, EU:C:2014:101, punkt 47).
- 77 Selles kontekstis saab asjaomaste õiguskaitsevahendite sarnasust nende eset, alust ja olulisi tunnuseid arvesse võttes hinnata ainult liikmesriigi kohus, kellele on vahetult teada kohaldatavad menetlusnormid (12. veebruari 2015. aasta kohtuotsus *Baczó ja Vizsnyiczai*, C-567/13, EU:C:2015:88, punkt 44 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 78 Kõnesoleval juhtumil tuleneb eelotsusetaotluse põhistusest, et vastavalt Rumeenia kohtute väljakujunenud praktikale samastatakse ebaõiglastele tingimustele tuginemise võimatus täieliku tühisusega. Viimati nimetatud küsimuses täpsustas eelotsusetaotluse esitanud kohus, et Rumeenia õiguses on täieliku tühisuse tagajärg varasema olukorra taastamine, mis vastastikuste lepingute puhul toimub alusetult tehtud makse tagasinõudmiseks hagi esitades. Rumeenia õiguse kohaselt hakkab aegumistähtaeg niisuguse hagi esitamise korral kulgema alates kuupäevast, mil kohus tuvastab niisuguse hagi aluse.
- 79 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib aga, et õiguskindluse kaalutlustel on mõeldav, et tarbijalepingus sisalduva ebaõiglase tingimuse alusel makstud summa tagasinõude aegumistähtaeg hakkab kulgema alates lepingu täielikust täitmisest, mitte aga alates kuupäevast, mil kohus tuvastas kõnealuse tingimuse ebaõigluse ja seega tühisuse.
- 80 Eelnevast järeldub, juhul kui kõnealused hagid on sarnased, et ainult eelotsusetaotluse esitanud kohus on pädev kontrollima, kas selle kohtu kavandatav tõlgendus, mis on kokku võetud eelmises punktis, tooks kaasa erinevate menetluskordade kasutamise, mis läbi käsitletaks direktiivis 93/13 ette nähtud kaitsesüsteemil rajanevaid hagnosisid ebasoodsamalt. Niisugust erinevat käsitlemist ei saa, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 84 märkis, õigustada õiguskindluse kaalutlustega.
- 81 Ehkki on tõsi, et aegumistähtaegade eesmärk on tagada õiguskindlus (vt selle kohta 30. aprilli 2020. aasta kohtuotsus *Nelson Antunes da Cunha*, C-627/18, EU:C:2020:321, punkt 60), ei vasta mitte vähem tõele see, et osas, milles Rumeenia seadusandja leidis, et õiguskindluse põhimõte ei ole takistuseks käesoleva kohtuotsuse punktis 79 nimetatud hagide aegumistähtaegadele, ei saa asuda seisukohale, et see põhimõte takistab võrdväarsuse põhimõtet järgides kohaldamast direktiiviga 93/13 kehtestatud kaitsesüsteemi alusel esitatud hagide osas sama tähtaega.

- 82 Eespool esitatud kaalutlustest tuleneb, et võrdväarsuse põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisiseste õigusnormide selline tõlgendus, mille kohaselt ebaõiglase lepingutingimuse alusel alusetult tasutud summade tagasinõudmise hagi aegumistähtaeg hakkab kulgema alates lepingu täieliku täitmise kuupäevast, samas kui sarnase riigisisese hagi aegumistähtaeg hakkab kulgema alates kuupäevast, mil kohus tuvastab hagi aluse; nende hagide sarnasust tuleb kontrollida riigisisisel kohtul.
- 83 Kõiki eespool esitatud kaalutlusi arvesse võttes tuleb vastata kohtuasjas C-698/18 esitatud teisele küsimusele, et direktiivi 93/13 artikli 2 punkti b, artikli 6 lõiget 1 ja artikli 7 lõiget 1 ning võrdväarsuse põhimõtet, tõhususe põhimõtet ja õiguskindluse põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisese õiguse kohtulik tõlgendus, mille kohaselt müüja või teenuse osutaja ja tarbija vahelises lepingus sisalduva ebaõiglase tingimuse alusel alusetult makstud summade tagasinõudmiseks kohtule esitatud hagi suhtes kehtib kolmeaastane aegumistähtaeg, mis hakkab kulgema alates kuupäevast, mil kõnesolev leping on täielikult täidetud, kui eeldatakse, ilma et tuleks kontrollida, et sel kuupäeval tarbija pidi või oleks pidanud olema teadlik kõnesoleva tingimuse ebaõiglusest, või kui teatavatel riigisisestel õigusnormidel rajanevate sarnaste hagide korral hakkab aegumistähtaeg kulgema alles hetkest, mil kohus tuvastab hagi aluse.

Kohtukulud

- 84 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamiseiga seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

- 1. Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes artikli 2 punkti b, artikli 6 lõiget 1 ja artikli 7 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus riigisisesed normid, mis näevad küll ette, et müüja või teenuse osutaja ja tarbija vahelises lepingus sisalduva ebaõiglase tingimuse tühisuse tuvastamise hagi ei aegu, ent sätestavad siiski aegumistähtaeg hagi, mille eesmärk on panna maksma tühisuse tuvastamise tagajärjed, mis puudutavad sellest tuvastusest tulenevat tagasinõuet – vastuolu puudub juhul, kui see tähtaeg ei ole ebasoodsam kui analoogiliste riigisisese õiguse kohaste edasikaebevõimaluste korral (võrdväarsuse põhimõte) ega muuda liidu õiguskorra ja iseäranis direktiivi 93/13 alusel antud õiguste kasutamist praktikas võimatuks või ülemäära raskeks (tõhususe põhimõte).**
- 2. Direktiivi 93/13 artikli 2 punkti b, artikli 6 lõiget 1 ja artikli 7 lõiget 1 ning võrdväarsuse põhimõtet, tõhususe põhimõtet ja õiguskindluse põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisese õiguse kohtulik tõlgendus, mille kohaselt müüja või teenuse osutaja ja tarbija vahelises lepingus sisalduva ebaõiglase tingimuse alusel alusetult makstud summade tagasinõudmiseks kohtule esitatud hagi suhtes kehtib kolmeaastane aegumistähtaeg, mis hakkab kulgema alates kuupäevast, mil kõnesolev leping on täielikult täidetud, kui eeldatakse, ilma et tuleks kontrollida, et sel kuupäeval tarbija pidi või oleks pidanud olema teadlik kõnesoleva tingimuse ebaõiglusest, või kui teatavatel riigisisestel õigusnormidel rajanevate sarnaste hagide korral hakkab aegumistähtaeg kulgema alles hetkest, mil kohus tuvastab hagi aluse.**
- 3. Kohtuasja C-699/18 osas puudub Euroopa Liidu Kohtul pädevus vastata Tribunalul Specializat Mureși (Mureși erikohus, Rumeenia) küsimustele, mille viimane esitas oma 12. juuni 2018. aasta lahendis.**

Allkirjad